

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY A SPRÁVY

Hospodaření občanských sdružení

Financial Management of Civil Associations

Student:
Vedoucí bakalářské práce:

Nikola Kappelová
Ing. Jan Mikulčík, Ph.D.

Ostrava 2011

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě 3. května 2011

.....
Nikola Kappelová

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Vznik a ekonomika občanských sdružení	3
2. 1. Vymezení prostoru působení neziskových organizací v rámci národního hospodářství.....	3
2. 2. Charakteristika veřejného sektoru.....	6
2. 2. 1. Charakteristika veřejných statků	7
2. 2. 2. Zabezpečování veřejných statků	7
2. 3. Svoboda sdružování	8
2. 4. Základní charakteristiky neziskových organizací	9
2. 4. 1. Kritéria třídění neziskových organizací	10
2. 4. 2. Typologie neziskových organizací	12
2. 5. Neziskové soukromoprávní organizace vzájemně prospěšné	14
2. 5. 1. Občanská sdružení	14
2. 5. 2. Zájmová sdružení právnických osob.....	15
2. 5. 3. Sdružení bez právní subjektivity, tj. sdružení na základě smlouvy o sdružení osob	15
2. 5. 4. Honební společenstvo	16
2. 5. 5. Profesní komory.....	16
2. 6. Fundraising – získávání finančních prostředků	16
2. 6. 1. Definice a vymezení pojmu Fundraising	17
2. 6. 2. Zdroje financování	17
3. Popis činnosti Armády Spásy.....	20
3. 1. Stručná charakteristika odvětví sociální služby	20
3. 2. Historie Armády spásy	20
3. 3. Vznik a identifikace Armády spásy	22
3. 4. Konkrétní zařízení Armády spásy	26
4. Srovnání hospodaření dvou vybraných středisek v Armádě spásy Ostrava.....	32
4. 1. Komunitní Centrum Ostrava - Přívoz	32
4. 1. 1. Příjmy KC Ostrava - Přívoz v letech 2008-2010	32
4. 1. 2. Výdaje KC Ostrava - Přívoz v letech 2008-2010	34
4. 1. 3. Výsledek hospodaření KC Ostrava - Přívoz v letech 2008-2010	35
4. 2. Sbor a Komunitní Centrum Ostrava - Poruba.....	36
4. 2. 1. Příjmy Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010.....	36
4. 2. 2. Výdaje Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010	37

4. 2. 3. Výsledek hospodaření KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010.....	39
4. 3. Komparace rozpočtů KC Ostrava - Přívoz a Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010.....	40
4. 3. 1. Srovnání příjmové stránky rozpočtu obou KC	40
4. 3. 2. Srovnání výdajové stránky rozpočtu obou KC	42
5. Závěr	44

Seznam použité literatury

Seznam použitých zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Přílohy

1. Úvod

Nad tématem své bakalářské práce jsem se nemusela zamýšlet dlouho, protože jsem se vždy zajímala o organizace, jež zcela dobrovolně provozují činnost prospěšnou více či méně celé společnosti. Těchto organizací je celá řada, zejména pak veřejně a vzájemně prospěšných. V oblasti vzájemně prospěšné hrají významnou roli občanská sdružení, jejichž fungování, vycházející ze svobody sdružování, má v České republice dlouholetou tradici.

Různé dobročinné aktivity a filantropie daly vzniknout neziskovým organizacím a tedy i neziskovému sektoru v českých zemích již před mnoha lety. Důležitý vliv na tyto činnosti mělo zejména křesťanství, protože většina filantropických aktivit byla a je založena na lásce k lidem, kterou hlásá právě křesťanství. Pravdou je, že velké množství neziskových organizací zprvu využívá práce dobrovolníků, kteří jsou v dané oblasti zainteresováni a mají zájem pomáhat a podílet se na činnosti organizace. To ale není možné vždy a zpravidla ne dlouhodobě.

Neziskové organizace by podle mého názoru měly být přirozenou a nedílnou součástí každého demokratického státu, což je ale velice složité, neboť se většina z nich potýká s nemalými finančními problémy. Všechny neziskové organizace by se proto měly věnovat patřičnou pozornost fundraisingu, tedy získávání finančních prostředků pro svou činnost.

V neziskovém sektoru ovšem nebývá základním problémem jen nedostatek financí. Mnohdy chybí dostatečně kvalifikovaní pracovníci, jež by prováděli odbornou a profesionální práci. Problematické neziskových organizací, především však občanským sdružením se věnuji v teoretické části této práce. Zejména jejich začleněním ve veřejném sektoru a také financováním. V praktické části se na příkladu občanského sdružení Armáda spásy zabývám hospodařením za zvolené období 2008 – 2010 u dvou vybraných středisek.

Jedním z vybraných subjektů je KC Ostrava - Přívoz, které sídlí na ulici Božkova 65 v Ostravě - Přívoze, v obytné části města v centru romské komunity. Je registrováno a funguje jako Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.

Druhý subjekt je Sbor a Komunitní centrum Ostrava - Poruba se sídlem na ulici Marie Majerové 1 733/6 v Ostravě – Porubě. Služby tohoto komunitního centra jsou registrovány jako

sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením.

A protože si myslím, že obě oblasti působení jsou velice důležité, zaměřila jsem se na hospodaření obou středisek a jejich srovnání. Nejprve jsem vymezila příjmovou stránku rozpočtu, která je u obou středisek nižší než stránka výdajová a dále na výdaje vynaložené na chod obou středisek.

Cílem mé bakalářské práce je objasnění problematiky hospodaření občanských sdružení, analýza příjmové i výdajové stránky rozpočtu. Dále zdůraznění potřeby financí z veřejných rozpočtů, které bývají zpravidla největšími příjmy do rozpočtu neziskových organizací.

Z výše uvedeným cílem je stanovena následující **hypotéza**, která zní takto: „Dá se tvrdit, že Sbor a KC Ostrava - Poruba má více finančních prostředků, přestože už není financováno městem.“

Metodami použitými v této práci jsou sběr dat, studium odborné literatury a platných zákonů. Pro srovnání hospodaření dvou středisek Armády spásy je použita metoda deskripce.

2. Vznik a ekonomika občanských sdružení

V této kapitole, nazvané vznik a ekonomika občanských sdružení, budu postupovat od obecných teoretických východisek fungování neziskových organizací po konkrétní, mnou zvolenou formu neziskové organizace, občanské sdružení. Pokládám za přínosné nejprve vymezit prostor působení neziskových organizací v rámci národního hospodářství, charakteristiku neziskových organizací, veřejného sektoru a veřejných statků. Tato kapitola je věnována zejména občanským sdružením, proto podle mého názoru nesmí chybět uvedení svobod sdružování, na základě nichž občanská sdružení nejen v minulosti vznikala. Pro utvoření komplexní představy uvádím typologii neziskových organizací se zaměřením se neziskové soukromoprávní organizace vzájemně prospěšné, do nichž řadíme právě občanská sdružení. Poslední subkapitola je věnována ekonomice neziskových organizací a tedy i občanských sdružení – fundraisingu, který je klíčovým prvkem pro úspěšné financování činnosti neziskových organizací.

2. 1. Vymezení prostoru působení neziskových organizací v rámci národního hospodářství

Domnívám se, že pro lepší pochopení problematiky neziskových organizací je dobré znát prostor, na kterém provádí svou činnost a na kterém se uplatňují v rámci národního hospodářství. Uvádím tedy definici pojmu nezisková organizace, charakteristiku jednotlivých sektorů národního hospodářství a také členění národního hospodářství podle Pestoffa.

Charakteristika neziskových organizací

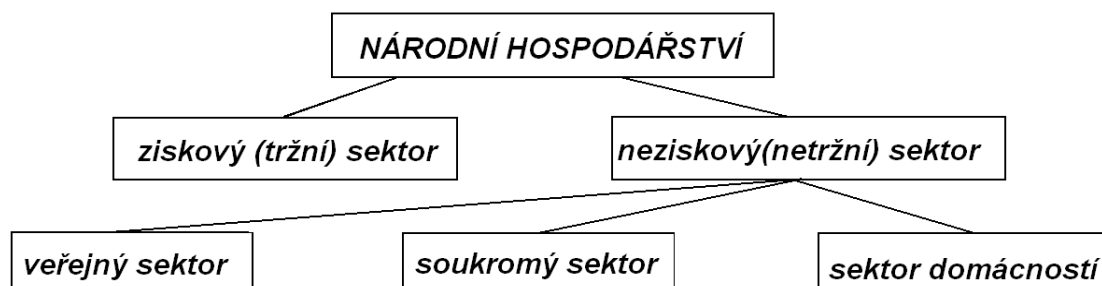
Neziskové organizace jsou organizace (institute), které nejsou v legislativě zahrnuty v obchodním zákoníku, tzn. organizace, které nevznikly za účelem podnikání a dosažení zisku jako účelu primárního.

„Všechny neziskové organizace charakterizují společné znaky¹:

- Neziskové organizace jsou právníckými osobami
- Nejsou založeny za účelem podnikání
- Nejsou založeny za účelem produkce zisku
- Uspokojují konkrétní potřeby občanů a komunit
- Mohou, ale nemusí být financovány z veřejných rozpočtů.“ [2]

¹ REKTOŘÍK, J. a kol. Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení. 3. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5, str. 41.

Obr. 2. 1. Členění národního hospodářství podle principu financování²

Charakteristika jednotlivých sektorů národního hospodářství a zařazení neziskových organizací:

Ziskový (tržní) sektor

Ziskový (tržní) sektor představuje určitou část národního hospodářství, jež je financována z prostředků subjektů působících v ziskovém sektoru. Tyto prostředky jsou získávány prodejem statků produkovaných či distribuovaných na trhu, za tržní cenu, která vzniká na základě vzájemného působení nabídky a poptávky. Hlavním cílem organizací působících (podnikajících) v tomto sektoru je dosažení zisku.

Neziskový (netržní) sektor

Neziskový (netržní) sektor představuje tu část národního hospodářství, v níž subjekty získávají prostředky pro svou činnost (samotné fungování, produkce statků atd.) z přerozdělovacích procesů. Hlavním cílem organizací působících v neziskovém sektoru není dosahování zisku, nýbrž dosahování přímého užitku (zpravidla se jedná o veřejné služby). Vzhledem k této skutečnosti je činnost neziskových organizací značně specifická a krom jistých výhod s sebou přináší i řadu problémů.

Neziskový veřejný sektor

Neziskový veřejný sektor tvoří část neziskového sektoru, jež je financována prostřednictvím veřejných financí, podléhá veřejné kontrole, zároveň ji řídí a spravuje veřejná správa a rozhodováno je zde veřejnou volbou. Cílem je zde poskytování veřejných služeb.

Neziskový soukromý sektor

Neziskový soukromý sektor (někdy třetí sektor) je částí národního hospodářství, která je financována ze soukromých zdrojů fyzických a právnických osob, přičemž není vyloučeno

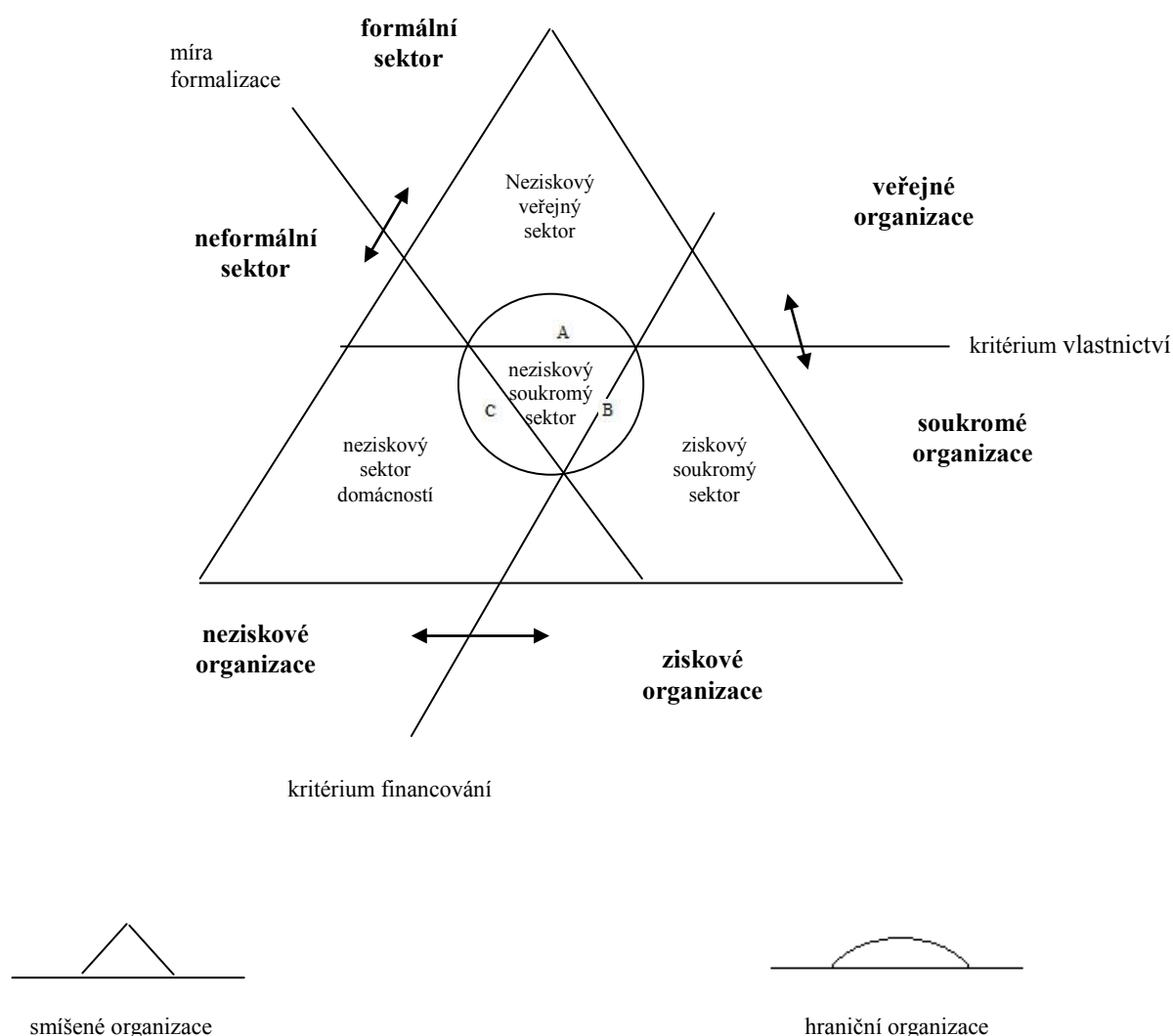
² Strecková, Y., Malý, I a kol.: Veřejná ekonomie pro školu i praxi, Computer press, Praha 1998

získávání příspěvků z veřejných financí. Hlavním cílem je přímý užitek, nikoli zisk. Tyto osoby se rozhodly dobrovolně poskytnout své finanční prostředky na konkrétní předem vymezený účel (produkce či distribuce statků), aniž by za tyto prostředky očekávaly protihodnotu ve formě zisku. Cílovou funkcí je přímý užitek.

Sektor domácností

Sektor domácností plní významnou roli svým vstupem na trh produktu, faktorů a kapitálu a také začleněním do koloběhu finančních toků. Tento sektor má význam pro formování občanské společnosti, z jejíž kvality lze zpětně vyčíst kvalitu těchto organizací. [3]

Obr. 2. 2. Členění národního hospodářství podle Pestoffa:

Významný švédský ekonom Victor. A. Pestoff používá plochu trojúhelníku pro znázornění

rozdělení národního hospodářství. Do tohoto trojúhelníku jsou zakresleny základní bloky, které vytváří čtyři sektory. Velká výhoda tohoto znázornění spočívá v tom, že se z výsledného trojúhelníku dají vyčíst základní charakteristiky organizací, jež působí v jednotlivých sektorech.

V horní části trojúhelníku se nachází veřejný sektor. V jeho pravé části pak sektor soukromý ziskový a v levé části neziskový sektor domácností, který má neformální charakter a je tvořen zejména rodinami, domácnostmi, atd. Spojením již zmíněných sektorů vzniká soukromý neziskový sektor (někdy také sektor nevládních neziskových organizací nebo třetí sektor), který je situován v centru tohoto modelu. Toto znázornění rozdělení národního hospodářství je doplněno zónami, ve kterých se překrývají činnosti a poslání jednotlivých organizací. Jedná se o organizace hraniční a smíšené. [3]

Charakteristika organizací působících v určitém sektoru:

Sektor:	Charakteristika organizací:
Ziskový, soukromý, tržní	Ziskové, formální, soukromé (privátní)
Neziskový, veřejný	Neziskové, formální, veřejné
Neziskový, soukromý	Neziskové, formální, soukromé (privátní)
Neziskový, domácností	Neziskové, neformální, soukromé (privátní)

2. 2. Charakteristika veřejného sektoru

„**Veřejný sektor** je v každém státě **významnou částí národního hospodářství**. Existence veřejného sektoru je důsledkem selhání trhu. Veřejný sektor a soukromý sektor je charakteristickou symbiózou, vzájemně prospěšným soužitím v tzv. **smíšené ekonomice**. Oba sektory, veřejný, který je neziskový, i soukromý, který je ziskový, se vzájemně podmiňují a doplňují. Selhává-li jeden z nich, nastupuje druhý. **Selhání soukromého sektoru vede k rozvoji veřejného sektoru.**“³ [4]

Velikost veřejného sektoru

Rozsah veřejného neziskového sektoru (vládního neziskového sektoru) neustále roste. Neziskové organizace se velkou měrou podílejí na tvorbě hrubého domácího produktu (HDP), protože zaměstnávají velké množství praceschopného obyvatelstva. Stát i územní samospráva mohou řešit zřizováním neziskových organizací zabezpečování veřejných statků, ale také vytvoření

³ PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J.; JETMAR, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5, str. 29.

pracovních příležitostí a snížení nezaměstnanosti v obci či regionu.

2. 2. 1. Charakteristika veřejných statků

Veřejné statky jsou takové statky či služby, které:

-Neprochází trhem

-Jsou spotřebovávány kolektivně

- Jsou užitečné celé společnosti (více či méně), a proto je ve veřejném zájmu, aby byly zabezpečovány

-Mnohdy je efektivní, jsou-li zabezpečovány veřejnou správou

Veřejné statky dělíme na čisté veřejné statky a smíšené veřejné statky.

Čisté veřejné statky jsou statky kolektivní spotřeby, přičemž jejich spotřeba je automatická.

Charakteristické vlastnosti pro čisté veřejné statky jsou:

- a) **Nedělitelnost spotřeby**, tzn., že nelze určit přesný podíl jednotlivce na spotřebě konkrétního veřejného statku a také mu nelze zabránit tyto statky spotřebovávat. To vede k nevylučitelnosti ze spotřeby
- b) **Nekvantifikovatelnost podílu jednotlivce na spotřebě**, tzn., že spotřebu jednotlivce nelze ocenit cenou.
- c) **Spotřeba jedním uživatelem neubírá možnost spotřebovávat tento statek či službu jiným uživatelům.** Kvalita tohoto statku je nedělitelná, může se ovšem snížit pro všechny uživatele.

Smíšené veřejné statky jsou také statky kolektivní spotřeby, ale od čistých veřejných statků se liší tím, že:

- a) **Kvantita je nedělitelná.** Je proto možné určit podíl jednotlivce na jejich spotřebě. Tuto spotřebu lze ocenit.
- b) **Kvalita u smíšených veřejných statků není dělitelná** mezi jednotlivce, ale může se snižovat.

2. 2. 2. Zabezpečování veřejných statků

Veřejné statky či služby jsou pro obyvatelstvo zajišťovány zpravidla prostřednictvím:

- a) Neziskových organizací

- b) Státních a komunálních podniků
- c) V konkurenčním prostředí spolupráci se soukromoprávními neziskovými organizacemi i ziskovým sektorem (např. prostřednictvím zakázky u soukromého sektoru na základě výběrového řízení)
- d) Založením společného podniku

Zajišťování veřejných statků soukromoprávními neziskovými organizacemi.

K zajišťování veřejných statků ve společnosti se využívají i soukromoprávní (nevládní) neziskové organizace. Tyto organizace jsou zakládány za účelem zabezpečování veřejných služeb na neziskovém principu. Většinou s finanční podporou státu či územní samosprávy. O dotacích těmto neziskovým organizacím rozhoduje, na příslušné vládní úrovni či příslušném článku územní samosprávy, volený orgán. Většina dotací je těmto organizacím v ČR poskytována ze státního rozpočtu.

Činnost těchto organizací se ve většině případů specializuje na poskytování služeb méně početným skupinám obyvatelstva. Jedná se např. o cílové skupiny klientů v oblasti sociálních služeb. Soukromoprávní neziskové organizace mohou dosahovat velkých úspor např. u mzdových nákladů, protože využívají bezplatnou práci dobrovolníků. Tím dochází ke zvyšování kvality služeb. [4]

2. 3. Svoboda sdružování

Občanská sdružení, stejně jako i jiné neziskové organizace působící v naší zemi, fungují na principu svobody sdružování, jež je jednou ze základních svobod demokratického státu. Občané se sdružují zcela dobrovolně, z čehož vychází **opodstatnění svobody sdružování**.

Toto **opodstatnění svobody sdružování** můžeme shrnout do následujících bodů:

- ***Svoboda sdružování je formou účasti na moci.*** Občané se podílejí na politické moci v zemi skrze svá volební práva. To se ale v dnešní vyspělé době může zdát poněkud nedostačující, a proto je zapotřebí většího zapojení občanů do politické účasti. Proto existují soukromé neziskové organizace, jež zprostředkovávají vůli občanů ve službách státu. Pomáhají státu naplňovat jeho poslání. Jedná se o svěřený výkon určité části státní moci soukromým sdružením.

- ***Svoboda sdružování je vyrovnávacím prvkem demokratického principu.*** V demokratických státech mohou sdružení zajišťovat, že nedochází ke zneužívání moci, protože tvoří jakousi hradbu proti tomuto zneužívání.
- ***Svoboda sdružování jako podpora ostatních důležitých svobod.*** V moderní společnosti je pro výkon většiny občanských svobod zapotřebí sdružení, neboť mnohé svobody by samostatně mohly být jen velice těžko uplatňovány (např. prospěch jednotlivce ze svobody tisku).
- ***Svoboda sdružování je faktorem společenských inovací.*** Protože se stát přizpůsobuje požadavkům společnosti se značným zpožděním, je zapotřebí, aby se někdo (soukromé neziskové organizace) věnoval potřebám aktuálním. To je možné díky jejich spontánnosti.
- ***Svoboda sdružování je faktorem výchovy obyvatel (občanů).*** Dobrovolné neziskové organizace jsou místem, kde jsou občané vedeni, vychováváni a motivováni k tomu, aby se zaměřovali na společné a také veřejně prospěšné potřeby a cíle.
- ***Svoboda sdružování je způsob obrany a podpory.*** Členové soukromých neziskových organizací se zajímají o řešení problémů, které v jejich organizaci vznikají. A protože jsou v ní zainteresováni, mohou zde hledat i podporu pro své osobní záležitosti pro svou profesi.

2. 4. Základní charakteristiky neziskových organizací

V **Zákoně⁴ o daních z příjmů** jsou tyto organizace charakterizovány jako organizace charakteru právnické osoby, které nebyly zřízeny nebo založeny za účelem podnikání. Tento zákon taktéž uvádí jednotlivé tyto organizací:

- zájmová sdružení právnických osob
- občanská sdružení včetně odborových organizací
- politické strany a hnutí
- státem uznávané církve a náboženské společnosti
- nadace a nadační fondy
- obce
- kraje
- organizační složky státu a územních samosprávných celků
- příspěvkové organizace
- státní fondy

⁴ Zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

- obecně prospěšné společnosti
- veřejné vysoké školy [5]

2. 4. 1. Kritéria třídění neziskových organizací

Výše uvedený přehled organizací ovšem není dostačující pro pochopení poslání a cílů neziskových organizací. Bohatost a různorodost poslání a cílů těchto organizací vyvolává potřebu jejich systematizace podle následujících třídících znaků:

- podle kritéria zakladatele,
- podle kritéria globálního charakteru poslání,
- podle kritéria právně organizační normy,
- podle kritéria způsobu financování,
- podle kritéria charakteristiky realizovaných činností.

Kritérium zakladatele

Kritérium zakladatele člení neziskové organizace na:

- a) organizace založené veřejnou správou. Tedy státní správou (ministerstvo, ústřední úřad státní správy) nebo samosprávou (obec, magistrát, kraj), které se nazývají veřejnoprávní organizace,
- b) organizace založené soukromou fyzickou či právnickou osobou (nebo se jedná o spoluzakladatele) se nazývají soukromoprávní organizace,
- c) organizace, které vznikly jako veřejnoprávní instituce na základě zákona.

Kritérium globálního charakteru poslání

Podle kritéria globálního charakteru poslání členíme neziskové organizace na:

- a) organizace veřejně prospěšné, ty jsou založeny za účelem produkce veřejných a smíšených statků, které uspokojují potřeby veřejnosti, což je jejich posláním. Jedná se například o ekologii, charitu, zdravotnictví, vzdělávání atd.
- b) organizace vzájemně prospěšné, ty jsou založeny za účelem vzájemné podpory skupin občanů (i právnických osob), jež jsou spjaty společným zájmem. Jejich posláním je uspokojování svých vlastních zájmů. Úkolem veřejné správy u těchto neziskových organizací je dbát na to, aby tyto zájmy byly korektní ve vztahu ke společnosti a neodporovaly zájmům jiných občanů nebo právnických osob. Jde například o aktivity spojené s kulturou, s konfesními a profesními zájmy, ochranou zájmů skupin, atd.

Kritérium právně organizační normy

Kritérium právně organizační normy člení neziskové organizace na organizace založené podle:

- a) zákona č. 576/90 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu ČR a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací,
- b) ostatních zákonů platných pro neziskové organizace,
- c) zákona č. 513/91 Sb., obchodní zákoník.

Kritérium financování

Podle tohoto kritéria se člení neziskové organizace na organizace financované:

- a) plně z veřejných rozpočtů (tzv. rozpočtové organizace)
- b) zčásti z veřejných rozpočtů a zčásti z jiných zdrojů (Na příspěvek z veřejných rozpočtů mají nárok ze zákona. Jde například o příspěvkové organizace, některá občanská sdružení, církve a náboženské společnosti a také politické strany a hnutí)
- c) z několika různých zdrojů (sbírky, sponzoring, dary, granty, vlastní činnost atd.),
- d) zejména z výsledků svého realizovaného poslání

Kritérium charakteristiky realizovaných činností

Pro kritérium charakteristiky realizovaných činností (oborové členění) se používá systém Mezinárodní klasifikace neziskových organizací (ICNPO). ICNPO byl v ČR zaveden v roce 1996 a oficiálně ho převzaly soukromé neziskové organizace pro svou činnost a pro identifikaci vůči veřejné správě. V tomto systému jsou jednotlivé oblasti přiřazeny do několika skupin.

Mezinárodní klasifikace neziskových organizací ICNPO:

- Kultura, sport a volný čas
- Vzdělávání a výzkum
- Zdravotnictví
- Sociální služby
- Komunitní rozvoj a bytové hospodářství
- Občanskoprávní osvěta a politické organizace
- Filantropie
- Nadace mezinárodní
- Náboženství a církve
- Odbory a profesní spolky
- Nespecifikované činnosti [2, 3]

2. 4. 2. Typologie neziskových organizací

Organizace působící v neziskovém sektoru, lze rozdělit do **pěti skupin**⁵:

I. Neziskové soukromoprávní organizace **vzájemně prospěšné**, s globálním posláním vzájemně prospěšné činnosti.

Patří zde:

- Občanská sdružení vč. Odborových organizací
- Zájmová sdružení PO
- Sdružení bez právní subjektivity
- Honební společenstva
- Profesní komory (mohou realizovat i veřejně prospěšnou činnost):
 - Komora daňových poradců
 - Komora auditorů
 - Česká lékařská komora
 - Stomatologická komora
 - Lékárnická komora
 - Česká advokátní komora
 - Česká komora architektů
 - Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
 - Notářská komora ČR a notářské komory (regionální)
 - Komora patentových zástupců
 - Komora veterinárních lékařů
 - Hospodářská komora ČR
 - Agrární komora ČR

II. Neziskové soukromoprávní organizace **veřejně prospěšné**, s globálním posláním veřejně prospěšné činnosti

Do této skupiny řadíme:

- Obecně prospěšné společnosti
- Nadace a nadační fondy
- Politické strany a politická hnutí

⁵ REKTOŘÍK, J. a kol. Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení. 3. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

-Círky a náboženské společnosti.

III. Neziskové veřejnoprávní organizace typu organizačních složek a příspěvkových organizací státu a samosprávných územních celků s globálním posláním veřejná správa a veřejně prospěšná činnost.

Spadají zde:

- Organizační složky státu a Územně samosprávné celky (dále jen „ÚSC“)
- Příspěvkové organizace státní a ÚSC
- Obce
- Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM)
- Kraje
- Svazky obcí
- Akademie věd ČR
- Vězeňská služba a justiční stráž
- Grantová agentura ČR
- Ústavní soud ČR
- Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ)

IV. Neziskové ostatní veřejnoprávní organizace s globálním posláním veřejně prospěšná činnost.

Patří sem:

- Český rozhlas
- Česká televize
- Státní podnik
- Vysoká škola
- Česká národní banka
- Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky (VZP ČR)
- Státní fondy:
 - Životního prostředí
 - Kultury
 - Na podporu čs. Kinematografie
 - Státní zemědělský intervenční fond
 - Pozemkový fond ČR
 - Dopravní infrastruktury
 - Rozvoje bydlení

V. Neziskové soukromoprávní organizace typu **obchodních společností a jim podobných** (jde o výjimečné případy neziskových organizací) s možností globálního poslání veřejně i vzájemně prospěšné činnosti.

Řadíme zde:

- Společnosti s ručením omezeným
- Akciové společnosti
- Družstva
- Společenství vlastníků jednotek (bytových) [2]

2. 5. Neziskové soukromoprávní organizace vzájemně prospěšné

2. 5. 1. Občanská sdružení

Občanská sdružení se registrují, na základě zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, u Ministerstva vnitra ČR (dále jen „MV ČR“).

Občanské sdružení je samostatnou právnickou osobou s přiděleným identifikačním číslem od Českého statistického úřadu.

Návrh na registraci podává min. tříčlenný přípravný výbor, ve kterém alespoň jedna z osob musí být starší 18 let.

„**Stanovy** občanských sdružení, které se přikládají k návrhu na registraci, **musí obsahovat**⁶:

- název sdružení
- sídlo
- cíl činnosti
- orgány sdružení a způsob jejich ustavování a určení orgánů a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení
- ustanovení o organizačních jednotkách
- zásady hospodaření“

Zánik sdružení:

- dobrovolným rozpuštěním nebo také sloučením s jiným sdružením
- pravomocným rozhodnutím MV ČR o jeho rozpuštění

Neziskových organizací, jakožto občanských sdružení je celá řada např. odborové

⁶ Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

organizace, zahrádkáři, spolky žen, asociace muzeí a galerií atd.[3]

2. 5. 2. Zájmová sdružení právnických osob

Vznikají na základě Zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

Tento typ sdružení je zakládán právnickými osobami k ochraně jejich zájmů nebo k dosažení jiného účelu. Z toho vyplývá, že může být ustaven i jako zisková organizace. Vždy je ovšem rozhodující poslání organizace uvedené v zakladatelské smlouvě.

Zájmové sdružení právnických osob je právnickou osobou, za nesplnění svých povinností odpovídá svým majetkem. Zakládá se buď písemnou zakladatelskou smlouvou, nebo schválením účelu založení na ustavující členské schůzi. Z té musí být pořízen notářsky ověřený zápis, zahrnující seznam zakládajících členů a jejich podpisy. Přílohu smlouvy nebo zápisu tvoří stanovy.

Povinné náležitosti stanov:

Název a sídlo sdružení, předmět jeho činnosti, úprava majetkových poměrů, vznik a zánik členství, práva a povinnosti členů, orgány sdružení spolu s vymezením jejich působnosti, způsob zrušení sdružení a naložení s likvidačním zůstatkem a výše členského příspěvku.

Sdružení nabývá právní způsobilosti dnem zápisu do registru sdružení, vedeným krajským úřadem podle jeho sídla.

Zánik sdružení nastává výmazem z registru, kterému předchází likvidace, pokud sdružení nepřechází na právního nástupce.

2. 5. 3. Sdružení bez právní subjektivity, tj. sdružení na základě smlouvy o sdružení osob

Vznikají na základě zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

Tento typ sdružení nemá způsobilost k právům a povinnostem, může se sdružovat i za účelem dosažení zisku, a to na základě vloženého majetku. V zakládací smlouvě definuje sdružení své poslání a uvádí majetkové hodnoty, které do sdružení vkládají jednotlivé osoby. Sdružení nemá povinnost registrace a zánik nastává z vůle účastníků smlouvy o sdružení, nejčastěji po splnění poslání.

Nejedná se o typickou soukromoprávní neziskovou organizaci.

2. 5. 4. Honební společenstvo

Vzniká na základě zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

Honební společenstvo je právnickou osobou. Členy tvoří pouze vlastníci či spoluvlastníci souvislých honebních pozemků. Honební společenstvo nesmí podnikat vlastním jménem, ani se účastnit na podnikání jiných osob a nesmí zřizovat organizační složky. Název honebního společenstva je tvořen označením „honební společenstvo“ a jménem obce (popřípadě městského obvodu či městské části), v jejímž území se nachází většina honebních pozemků. Návrh na registraci spolu s návrhem na uznání společenstevní honitby musí podat alespoň dva vlastníci honebních pozemků, starší 18 let. Návrh na registraci honebního společenstva se podává příslušnému orgánu státní správy myslivosti. Vznik nastává dnem registrace. Ke stejnému dni je honební společenstvo zapsáno orgánem státní správy myslivosti do rejstříku honebních společenstev. Do 7 dnů od registrace oznámí orgán státní správy myslivosti vznik, název a sídlo honebního společenstva Českému statistickému úřadu. Orgány honebního společenstva tvoří valná hromada, honební starosta a honební výbor.

2. 5. 5. Profesní komory

Vznikají na základě konkrétních zákonů týkajících se jednotlivých oblastí (např. zákon o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, zákon o advokacii, zákon o auditorech a Komoře auditorů ČR, atd.) Jedná se o organizace, které mají zpravidla povinné členství. Profesní komory mají charakter vzájemně prospěšných společností, ale u některých z nich se výrazným způsobem projevují prvky veřejné prospěšnosti (např. garance kvality výkonu povolání jednotlivých členů komor s dopadem na veřejné služby). Podle Pestoffova členění národního hospodářství jde o organizace hraničního typu. [2]

2. 6. Fundraising – získávání finančních prostředků

Po založení neziskové, zejména soukromé, organizace, bývá velice těžké zajistit dostatečné množství vstupů. Zpočátku bývá jediným zdrojem pouze lidské nadšení a dobrovolná práce. Každá organizace však brzy zjistí, že pokud chce pracovat profesionálně, je nezbytné zabezpečit svou činnost i finančně. Měla by se tedy začít poohlížet po nějakém finančním zdroji, jako státní dotaci, nadačním grantu či movitějším podnikateli, ve svém okolí. V začátcích se většinou podaří nějaké peníze získat. Ale z dlouhodobého hlediska je potřeba zajistit permanentní příjem finančních prostředků. Nelze kupříkladu přijmout nového zaměstnance s tím, že v dalším roce možná nebude

na výplaty. Fundraising, by proto měl být běžnou součástí práce všech neziskových organizací.

2. 6. 1. Definice a vymezení pojmu Fundraising

V doslovném překladu chápeme význam slova fundraising jako zvyšování či budování fondu, zdroje, resp. finančního obnosu, určeného k určitému cíli.

Fundraising je možné tedy definovat jako:

Hledání zdrojů a získávání prostředků, které pomáhá především neziskovým organizacím zbavit se nedostatku prostředků, dosáhnout stanovených cílů organizace a naplnit její poslání.

Management zdrojů (fundraising) v sobě zahrnuje následující aktivity:

-Plánování: zahrnuje vytváření fundraisingového plánu a pravidelné vyhodnocování fundraisingových činností a plánu, zejména spolupráci s ekonomem na přípravě rozpočtů a sledování jejich plnění, ale také komunikaci s dárci a v neposlední řadě podílení se na strategickém plánování a vedení organizace

-Administrativa: spadají zde činnosti jako vedení evidence spojené s realizací projektů, také spolupráce na vytváření nových projektů (žádosti o udělení různých grantů a dotací), zpracování průběžných a závěrečných zpráv, příprava podkladů pro jednání správní rady, správa databází dárců a kontaktů

-Komunikace: spočívá v reprezentaci organizace, komunikaci se stávajícími i potenciálními dárci, žádosti o dar či spolupráci

Fundraising zahrnuje různé činnosti, metody a také postupy, jak získat finanční i jiné prostředky pro svou činnost (např. věci, informace, know-how, příznivce, čas a znalosti dobrovolníků).

2. 6. 2. Zdroje financování

Zdroje neziskových organizací můžeme dělit podle několika kritérií.

Podle **charakteru zdroje** se dělí na:

- Finanční prostředky - zdroje
- Nefinanční prostředky - zdroje (např. věci, dary, čas, informace apod.).

Podle **geografického původu** zdroje:

- Domácí
- Zahraniční

Prostředky organizace mohou pocházet z **různých zdrojů**:

- Z interních, neboli zdroje z vlastní činnosti organizace
- Z externích, kde jsou podporující subjekty:
 - Veřejné zdroje – veřejná správa
 - Individuální zdroje – jednotlivci
 - Soukromé zdroje – soukromé právnické osoby (nadace a nadační fondy, podnikatelské subjekty, živnostníci).

Podle **kritéria způsobu nabytí** rozlišujeme:

- Přímé (finanční příjem pro organizaci)
- Nepřímé (ušetřené finanční prostředky jako daňové úlevy, symbolický nájem, práce odvedená dobrovolníky, apod.).

K některým zdrojům financování podrobněji:

Veřejné zdroje – státní instituce a samospráva

Neziskové organizace mohou získávat finanční prostředky z veřejných zdrojů formou dotací po úspěšném dotačním řízení, na základě rozhodnutí o dotaci. Veřejnými zdroji jsou rozpočty kapitol státního rozpočtu, rozpočty krajů, obcí a státních fondů. Výrazná podpora neziskovému sektoru plyne především z kapitol státního rozpočtu v rámci režimu **Státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím** dále jen („NNO“). Skrze ně mohou neziskové organizace získat dotace na svou činnost a provoz nebo na poskytování veřejných a veřejně poskytovaných služeb. Další z možností, jak získat finanční prostředky, jsou pro neziskové organizace **dotace z fondů Evropské unie**.

Odvody z hazardních her a loterií (zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách) jsou zdrojem finančních prostředků pro veřejně prospěšné účely. Obce musí také použít **odvody za hrací automaty** na jejich území na veřejně prospěšnou činnost. Obec tedy plní funkci prostředníka a rozděluje je NNO ve svém okolí, čímž podporuje jejich činnost.

Veřejné zakázky jsou jednou z dalších možných forem přímého financování z veřejných rozpočtů. Uskutečňuje se především při zajišťování veřejných služeb a jejich poskytování. Uzavřením soukromoprávní smlouvy, podle občanského, živnostenského, nebo obchodního zákoníku se uskuteční veřejná zakázka. Jde o nejrozličnější licence, koncese, nákupy na faktury a další.

Nepřímá podpora neziskového sektoru v ČR je rozvinutá skrze systém daňových úlev nebo také úlev od poplatků (např. úřední ověření dokumentů), poskytovaných mnohými obecními, městskými a krajskými úřady neziskovým organizacím. Nemalé finanční úspory pro neziskové organizace tvoří i sjednaná partnerství neziskových organizací a místních samospráv (např. formou symbolického pronájmu).

Nadace, nadační fondy

Český nadační sektor je velice rozmanitý a působí v mnoha oblastech. Spadají zde firemní nadace, nadační subjekty při školách, sociálních či zdravotnických zařízeních, nadace známých osobností, zahraniční nadace apod. Neziskové organizace je mohou požádat o finanční pomoc, nebo předložit žádost o grant s vypracovaným projektem.

Podniky a podnikatelé

Některé podniky či velké firmy si již také vytvořily svůj vlastní grantový systém. V případě zájmu o finanční podporu, musí nezisková organizace napsat písemnou žádost s popisem projektu, rozpočtem a informacemi o poslání a cílech organizace. Tyto žádosti pak dostává k posouzení většinou skupina lidí skládající se ze zástupců firmy.

U malých firem či soukromých podnikatelů není vhodné žádat pouze o peníze, protože pro většinu z nich je jednodušší poskytnou zdarma své služby (např. kopírování materiálů) či výrobky (nábytek, počítač, tašky na střechu).

Individuální dárci

Mezi individuální dárcce řadíme členy organizace, dobrovolníky, příbuzné cílových skupin, či lidi podobných zájmů. Všichni tito lidé se i pro neziskové organizace stávají stále významnějším zdrojem peněz, know-how, informací atd.

U neziskových organizací konstituovaných na členském principu, jako jsou především občanská sdružení, profesní komory, politické strany i některé církve a družstva, tvoří členské příspěvky, předem plánovaný a pravidelný finanční zdroj. [4]

3. Popis činnosti Armády Spásy

V této kapitole se přesunu od neziskových organizací z roviny teoretické na konkrétní, mnou vybranou, neziskovou organizaci Armádu Spásy. Nejprve stručně charakterizuji odvětví sociální služby, v němž Armáda Spásy působí a provádí svou neziskovou činnost. Dále se zaměřím na organizaci samotnou, její historii, vznik a zakotvení v České republice, popis činností a služeb, které poskytuje nejen ve světě, ale zejména u nás.

3. 1. Stručná charakteristika odvětví sociální služby

Sociální služby jsou specializované činnosti, které mají pomoci člověku řešit jeho nepříznivou sociální situaci. Které to jsou, definuje zákon o sociálních službách.

Sociální službou se dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, rozumí činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení.

Sociální služby lze podle cíle a zaměření rozdělit do 3 základních skupin:

- a) sociální poradenství
- b) služby sociální péče
- c) služby sociální prevence

Cílem služeb bývá mimo jiné

- podporovat rozvoj nebo alespoň zachování stávající soběstačnosti uživatele, jeho návrat do vlastního domácího prostředí, obnovení nebo zachování původního životního stylu
- rozvíjet schopnosti uživatelů služeb a umožnit jim, pokud toho mohou být schopni, vést samostatný život
- snížit sociální a zdravotní rizika související se způsobem života uživatelů. [6]

3. 2. Historie Armády spásy

Armáda spásy byla založena již v roce 1865 **Williamem Boothem**. Tento metodistický kazatel se ve svém mladém věku obrátil na křesťanskou víru. Tu začal projevovat velkým zájmem zejména o chudé a nevěřící lidi v městě Nottinghamu v Anglii, kde žil. V roce 1865 se William setkal se skupinou křesťanů, jejichž činnost byla zaměřena na Východní Londýn, konkrétně na

jedny z nejchudších čtvrtí města. Křesťané tam pořádali různá setkání a akce, kterých se Booth zprvu účastnil jako řadový člen. Nakonec se ale stal vedoucím této skupiny. Věřil, že víra v Boha dokáže proměnit životy lidí a ti se pak přidají a budou pravidelně docházet k některé z místních církví.

Lidé, kteří se postupně k jeho křesťanské skupince přidávali, se také obraceli, ale chtěli zůstat s ním a začít sloužit po jeho boku. Tak začala práce zprvu známá jako „Misie Východního Londýna“. Později se jí říkalo „Křesťanská misie“.

Přesto, že neměl původně v úmyslu založit nové náboženské hnutí, stalo se tak a v roce 1878 vznikl jeho název Armáda spásy. Od té doby hnutí rostlo nevídanou rychlostí a brzy se rozšířilo do celé Velké Británie. Z ní pak do mnoha dalších zemí. Hnutí Armáda spásy si zvolilo vojenský způsob organizace, uniformy a také terminologii, které mu zůstaly dodnes.

Vojáci Armády spásy (také označování jako salutisté) se snažili uvádět svou víru do praxe a začali si uvědomovat, že křesťanství má také sociální důsledky. Konkrétním příkladem je případ mladé dívky, která se v roce 1884 živila prostitucí. Tato dívka se ale rozhodla po rozhovoru s jednou členkou AS změnit svůj život a chtěla se stát křesťankou. Žena, která s ní vedla rozhovor, se rozhodla přijmout ji do svého domova, nabídnout jí nejen přístřeší, ale základní podmínky pro běžný život. Tím se rozvinula činnost Armády spásy pro ženy bez přístřeší. Podobně si o 4 roky později začal Booth s jeho spolupracovníky uvědomovat stále se zvětšující množství bezdomovců, kteří se povalovali po ulicích Londýna a žebrali. V roce 1888 tak vznikla vůbec první ubytovna Armády Spásy pro bezdomovce.

Velitelem mezinárodní Armády spásy je v současné době od roku 2006 generál Shaw Clifton. Ačkoliv se mezinárodní ústředí a také sídlo velitele nachází v Londýně, charakter Armády spásy je mezinárodní. V současnosti působí Armáda spásy ve 120 zemích světa a skýtá více než 1,5 mil. členů. Duchovní a sociální práce, kterou provozuje, probíhá ve 160 jazycích, v téměř 28 000 zařízeních.

Oblasti a zařízení Armády spásy

Oblasti a zařízení spravována Armádou spásy se liší podle toho, zda se jedná o zemi rozvinutou či rozvojovou, protože každý typ země má své konkrétní potřeby a požadavky.

V rozvinutých zemích se jedná zejména o azylová zařízení, práce s dětmi a mládeží, pomoc závislým, pomoc při katastrofách, vyhledávání pohřešovaných osob, ošetrovatelská služba, poradenství a rekvalifikace.

V rozvojových zemích se zaměřuje na nemocnice a kliniky, distribuci potravin, vzdělávání postižených, zařízení pro pacienty AIDS a pomoc uprchlíkům.

Mezinárodní struktura

Mezinárodní ústředí Armády spásy se nachází v Londýně ve Velké Británii. Mezinárodním velitelem AS je vždy generál v aktivní službě.

Generálovi podléhají důstojníci. Ti jsou jmenováni do funkce územních velitelů a jsou vždy odpovědní za konkrétní území, kterými jsou zpravidla země nebo skupiny zemí. Kromě těchto územních velitelů podléhají přímo generálovi ještě další důstojníci, kteří jsou pověřeni zvláštními mezinárodními úkoly.

Územní struktura

Práce v ČR je na národní úrovni řízena národním velitelem AS, který sídlí v Praze a ze své činnosti je přímo odpovědný územnímu veliteli v Nizozemí. Toto území je známé jako „Území Nizozemí a České republiky“. Územní velitel je odpovědný za veškerou činnost vykonávanou v těchto dvou zemích jménem Armády spásy.

3. 3. Vznik a identifikace Armády spásy

V této podkapitole se zaměřím na vznik Armády spásy v České republice a rozeberu, v čem spočívá práce sociální, ale i duchovní. Uvedu nejen misijní prohlášení, ale také poslání a cíle, kterých chce svou činností Armáda spásy v ČR dosahovat a prostřednictvím jakých nástrojů.

Obr. 3. 1. Znak Armády spásy

Vznik Armády spásy v ČR

Armáda spásy začala poprvé působit v České republice již v roce 1919. V 50. letech byla ovšem její činnost nedobrovolně přerušena komunistickou vládou a došlo k zabavení majetku. Její pracovníci byli pronásledováni a dokonce vězněni.

Armáda spásy byla v České republice registrována u Ministerstva Vnitra ČR dne 17. 5. 1990 jako občanské sdružení dle zákona č.83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

Sídlem Armády spásy v ČR je Praha. V jejím čele stojí velící důstojník major **Michael R. Stannett** ze Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Tuto funkci zastává od 1. května 2008.

Národní Ústředí vede centrální Účetnictví pro veškerá zařízení Armády spásy v ČR, zajišťuje styk s Ústředními orgány ČR, koordinuje práci v celé republice a udržuje kontakt s Armádou spásy na mezinárodní úrovni.

V současné době působí Armáda Spásy v oblasti duchovní i sociální v 9 městech České republiky. Jsou to Praha, Brno, Ostrava, Havířov, Karlovy Vary, Krnov, Opava, Přerov a Šumperk.

Duchovní práce je soustředěna do tzv. sborů. V čele každého sboru stojí důstojníci Armády spásy, kteří je vedou a zabezpečují jejich chod. V současnosti je v každém z výše uvedených měst jeden sbor Armády spásy. Jednotlivá sociální zařízení jsou vedena jak zahraničními tak i českými odborníky.

Sociální práce Armády spásy zahrnuje zejména péči o lidi bez domova, staré a nemocné občany, matky s dětmi, děti a mládež, atd. [11]

Armáda spásy by se dala identifikovat jejich Misijním prohlášením, které zní takto:

„Armáda Spásy, jako mezinárodní hnutí je součástí všeobecné křesťanské církve. Její poselství je založeno na Bibli. Její služba je motivována láskou k Bohu. Jejím posláním je kázat evangelium, dobrou zprávu o Ježíši Kristu, a v jeho jménu naplňovat lidské potřeby bez jakékoli diskriminace.“⁷ [8]

Podstatou práce Armády spásy je spojení křesťanské zvěsti s praktickou službou potřebným. Lidé působící v této organizaci věří, že pokud chtějí dojít ke skutečné proměně, je potřeba proměna celého člověka a snaží se proto pečovat o člověka včetně jeho duchovní stránky.

Důležité je, že možnost stát se uživatelem jejích služeb není podmíněna křesťanským vyznáním člověka. Ten se může na Armádu spásy obrátit z jakéhokoli důvodu, protože lidé zde kladou důraz na konkrétní praktickou potřebu, kterou mohou pomoci uspokojit. Ke každému jedinci

⁷ Misijní prohlášení Armády spásy dostupné na internetových stránkách www.armadaspasy.cz [citace 26. 2. 2011]

je přístupováno bez jakékoli diskriminace. Kromě pomoci sociální je všem uživatelům nabídnuta také pomoc duchovní, která je pouze dobrovolná. Všichni důstojníci Armády spásy jsou také duchovními.

Poslání a cíle

„Posláním a cílem Armády spásy je zejména zajišťovat, organizovat a provádět křesťansky zaměřenou pastorační a sociální péči a službu starým, osamělým, ohroženým, nemocným, zdravotně postiženým a jinak potřebným a sociálně vyloučeným.“⁸ [11]

Poslání organizace spočívá v:

- šíření křesťanství,
- vyvíjení veřejně prospěšné činnosti v sociální oblasti,
- poskytování ubytovací služby lidem bez přístřeší a v nouzi a usilování o jejich integraci do společnosti formou specializovaných programů,
- podporování rozvoje osobnosti dětí a mladých lidí, jejich duchovních, mravních a sociálních schopností,
- charitativní práci, včetně péče o občany se specifickými potřebami (zdravotní, sociální, materiální, atd.),
- práci s minoritními skupinami obyvatelstva,
- zřizování a provozování vzdělávacích středisek
- zřizování a provozování nestátních zdravotních zařízení
- pomoci v oblasti humanitárních a krizových situací,
- přípravě a vzdělávání dobrovolných a profesionálních pracovníků,
- rozvíjení pracovních návyků v pracovních a jiných aktivitách. [11]

Organizační struktura Armády spásy

Členové AS jsou nazýváni salutisté (vojáci) a mohou mít tyto hodnosti: Důstojníci mohou mít hodnost poručík, kapitán nebo major. Tyto hodnosti jsou udělovány podle délky služby. Dále pak podplukovník, plukovník, komisař nebo generál. Tyto hodnosti se udělují podle druhu služby. Každý důstojník je zároveň duchovním. Územní velitel (důstojník) dále spadá pod velitele Evropy

⁸ Z interních dokladů Armády spásy (Stanovy Armády spásy v ČR)

(komisař). Existují i velitelé pro Rusko, Asii, severní a jižní Ameriku. Tito velitelé se pak vykazují ze své činnosti generálu AS v Londýně. Grafické zobrazení organizační struktury Armády spásy můžete vidět v příloze č. 2.

Zaměstnanci

Zaměstnanci Armády spásy jsou celoplošně vybíráni s maximální péčí, na základě jejich vzdělání, schopností, dovedností, vlastností a osobnostních předpokladů. Významnou vlastností je zejména empatie, která je při výkonu toho zaměstnání téměř nezbytná. Každý zaměstnanec (ale i dobrovolník) se musí řídit etickým kodexem zaměstnance Armády spásy, což je směrnice národního velitele Armády spásy v ČR. Etický kodex je součástí vnitřních předpisů Armády spásy a je závazný pro všechny zaměstnance. Účelem tohoto kodexu je vymezit etické jednání zaměstnanců Armády Spásy, ale také informovat uživatele služeb a veřejnost o minimálním standardu chování a přístupu, který mohou od zaměstnanců očekávat. Zahrnuje pravidla etického chování ve vztahu k uživateli, ke svému zaměstnavateli a také ke svým kolegům a své odbornosti.

Potenciální uživatelé a také většina laické veřejnosti mají mnohdy jen hrubou představu o tom, co mohou od pracovníků Armády spásy očekávat. Usuzují, že je přínosné uvést jejich pravomoci a kompetence, ale také omezení, jimiž jsou při výkonu své práce vázáni.

Etické zásady:

1. Veškerá práce a činnosti uskutečňující se v Armádě spásy jsou založeny na křesťanských hodnotách, na principu demokracie a hlavně na lidských právech. Zaměstnanci zastávají tyto zásady, jednají v souladu s nimi a dbají zejména na to, aby nebyla lidská práva uživatelů porušována.
2. Zaměstnanci musí respektovat jedinečnost každého jednoho uživatele a jejich právo se seberealizovat. Tato seberealizace nesmí ovšem omezovat práva jiných uživatelů a narušovat řád zařízení.
3. Poskytované služby jsou na profesionální úrovni a nedochází při jejich poskytování k upřednostňování osobních zájmů zaměstnanců.

Pravidla etického chování ve vztahu k uživateli

- zaměstnanci projevují o uživatele služby skutečný zájem, chrání jeho důstojnost a dohlíží na dodržování lidských práv. Dále spolupracují s uživatelem a podílejí se na zlepšení životní situace, ve které se, mnohdy ne svou vinou, ocitl.
- zaměstnanci poskytují uživateli veškeré služby, na které má nárok bez jakékoliv diskriminace. Při poskytování těchto služeb využívají své odborné znalosti a dovednosti.

- Zaměstnanci nejsou oprávněni přijímat od uživatele dary (jak věcné tak finanční) pro svou osobní potřebu. Nenechávají si od uživatele sloužit (bezplatně ani za úplatu) a nezneužívají svého postavení k získání jakékoli formy prospěchu.
- zaměstnanci nesdílí s uživateli své soukromí a nevnaší do tohoto profesionálního vztahu své osobní problémy. Snahou každého zaměstnance je vyvarovat se jakékoli citové závislosti k uživateli služeb a nikdy mezi nimi nedochází k intimnostem.
- zaměstnanci uživateli nikdy nedávají ani nepůjčují peníze (služební ani vlastní) a nestávají se, pro půjčky uživatele, ručitelem.
- zaměstnanci se snaží vést uživatele k uvědomění si odpovědnosti za sebe samého. Zároveň však svým jednáním nesnižují jeho důstojnost či postavení ve společnosti a chovají se k němu uctivě.
- zaměstnanci jsou povinni zachovávat mlčenlivost ve všech věcech, které se dozví od uživatele, zvláště pak jeho osobní a citlivé údaje. Výjimkou jsou případy, kdy charakter tohoto sdělení ukládá zaměstnanci ze zákona povinnost tuto skutečnost ohlásit.
- zaměstnanci nemohou nabízet uživatelům služby, které nijak nesouvisí s výkonem dané služby, za úplatu. [9]

Lidé, jež působící v Armádě spásy se snaží prokazovat svou křesťanskou víru praktickým způsobem. Nejen v České republice, ale po celém světě je poskytována profesionální péče všem potřebným, bez ohledu na jejich původ, rasu, pohlaví, sexuální orientaci či náboženské vyznání. Naprosto bez předsudků a jakékoli diskriminace klienty přijímají a poskytují jim své služby s cílem jim pomoci.

3. 4. Konkrétní zařízení Armády spásy

Azylové domy a noclehárny

Azylové domy představují ubytovny pro lidi, kteří se vlivem různých příčin ocitli bez domova. A také pro ty, jež se nachází v extrémní sociální situaci, kterou nejsou schopni sami bez cizí pomoci řešit.

Azylové domovy rozdělujeme podle toho, které skupině klientů slouží na domovy pro muže, ženy a matky s dětmi.

V současnosti je celková kapacita lůžek v ubytovacích zařízeních Armády spásy asi 770 lůžek. Tuto kapacitu je možné krátkodobě zvýšit, jak se tomu pravidelně děje během zimních

měsíců. S příchodem zimy se začínají azylové domy plnit a je potřeba počítat s nárůstem klientů, kteří budou využívat služby azylových domů.

Počet lůžek pro jednotlivé skupiny potřebných:

Muži	563
Ženy	85
Matky s dětmi	122

Noclehárny

Noclehárna slouží jako základní ubytování v nouzi. Jsou určeny pro muže všech věkových kategorií, kteří pochází z extrémních sociálních podmínek a jejich sociální situace je nežádoucí jak pro ně samotné, tak pro společnost. Tito lidé přicházejí mnohdy přímo z ulice, zvyklí přebývat na místech, jako jsou vlaková nádraží, úkryty pod mosty, polorozpadlé domy, větrací šachty, teplovodní potrubí atp.

V noclehárně dostanou kromě lůžka také jídlo, čisté ošacení a v neposlední řadě sociální poradenství. Noclehárny mohou fungovat samostatně nebo při azylových domech.

Azylové domy

Dalším krokem následujícím po noclehárně je azylový dům. V azylových domech je poskytováno dočasné ubytování pro muže, kteří mají zájem podílet se na řešení vlastních problémů a své životní situace a zapojit se do několikastupňového resocializačního programu.

Existuje zde 24 hodinová péče poskytující mužům základní potřeby pro minimální životní standard. V této péči jsou zahrnuty i denní aktivity (tzv. pracovní terapie) a sociální poradenství. Cílem každého azylového domu je poskytnout uživatelům této služby prostor pro načerpání sil a umožnit těmto mužům návrat do samostatného života ve společnosti.

Základní skupiny ubytovaných mužů tvoří muži zletilí tj. starší 18 let, dále pak důchodci a ve výjimečných případech chlapci od 16 do 18 let.

Azylové domy pro ženy a matky s dětmi

Tento typ azylových domů má podobný charakter jako azylové domy pro muže. Existují zde však drobné rozdíly, a to v poskytování vedení mladým a ještě nezkušeným matkám a zejména

v poskytování péče o děti. Často vyhledávaným zařízením se stávají azylové domy pro matky a děti, které se potýkaly s násilím či ohrožením ze strany partnera a které se rozhodly svou situaci řešit a najít si „bezpečný domov“ v podobě azylového domu.

Kromě matek s dětmi jsou v azylových domech otevřeny dveře také samotným ženám, které jsou ubytovány buď v azylovém domě, nebo v noclehárně.

Základní skupiny ubytovaných žen tvoří ženy starší 18 let, důchodkyně, těhotné ženy, matky s kojenci, matky s dětmi a ve výjimečných případech také nezletilé matky.

Domov seniorů

Zatím jediným domovem seniorů zřizovaným Armádou spásy v České republice je Domov pro seniory v Ostravě - Kunčičkách. Tento domov poskytuje starým lidem krátkodobé, zpravidla několikaměsíční, ubytování. Jedná se o seniory, kteří se například zotavují po hospitalizaci nebo čekají, než budou umístěni do některého stálého zařízení, a vzhledem k jejich zdravotnímu stavu již nemohou být doma sami.

Na domov seniorů se mohou obrátit i rodiny, které se dlouhodobě starají o příbuzného, jenž vyžaduje soustavnou péči. Tímto dočasným ubytováním jejich blízkého v domově seniorů poskytuje Armáda spásy rodině možnost odpočinout si od permanentní péče.

Profesionální přístup i péče o hosty je zajištěna kvalifikovaným zdravotnickým personálem. Kromě ubytování samotného se zde nabízí spousta denních činností a bohaté možnosti ke společenskému a kulturnímu životu.

V domově jsou poskytovány také obědy, na které denně dochází kolem 85 strážníků- seniorů z blízkého okolí. Ti se mohou různými způsoby zapojovat i do probíhajících aktivit a zúčastňovat se programů.

Komunitní centra

Komunitní centra dříve označovala jako „denní střediska“ jsou zřízena zejména v obytných částech měst, aby byla přístupna co největšímu počtu uživatelů. Cílem komunitních center je poskytnout prostory, kam může po celý pracovní týden, tedy od pondělí do pátku přicházet kdokoli, kdo hledá sociální pomoc, společnost v osamělosti nebo místo pro setkávání s druhými lidmi. V komunitních centrech je možné se stravovat za příznivé ceny, získat ošacení, ale také zúčastňovat se a aktivně se podílet na programech probíhajících buď přímo v zařízení, nebo mimo něj (různé výlety).

Programy v jednotlivých centrech se různí podle potřeb dané lokality a zahrnují zejména:

- poradenství a sociální pomoc
- programy pro seniory tzv. kluby „zlatého věku“
- ranní posezení u kávy
- stravování pro staré občany, nezaměstnané a sociálně slabé občany
- rozvoz stravy
- distribuci obnošeného i nového ošacení
- programy pro děti různých věkových kategorií a mládež (hry, sport, výtvarné a ruční práce, zpěv a tanec, doučování atd.)
- kluby pro matky s batolaty
- denní péči o děti
- programy zaměřené na nezaměstnané
- jazykové kurzy (zejména výuka angličtiny)
- čtenářský klub a půjčování knih
- a další aktivity

Pracovníci komunitních center také navštěvují klienty (zvláště ty starší) v domácnostech nebo v nemocnicích. Snaží se reagovat na podněty uživatelů a jejich aktuální potřeby (např. V centrech zřízených a určených zejména romské menšině umožňuje dětem přípravu do škol a tvorbu domácích úkolů v klidném prostředí centra a za případné pomoci některého z pracovníků). Programy, které přestanou plnit svou funkci, se nahrazují programy novými (pokud je to v možnostech komunitního centra) podle potřeb a zájmů návštěvníků středisek.

Vězeňská péče

Činnost oddělení vězeňské péče, které sídlí v pražském Ústřední Armády Spásy, je zaměřena na pomoc uvězněným jak po duchovní tak i praktické stránce. Mimo to koordinuje veškerou spolupráci Armády spásy s věznicemi po celém území České republiky.

Odsouzení jsou ve věznicích navštěvováni pracovníky a dobrovolníky Armády spásy, se kterými jsou v písemném kontaktu. V případech, kdy o odsouzeného nejeví zájem vlastní rodina, pomáhá Armáda spásy tím, že vězňům poskytuje základní hygienické potřeby a ošacení.

Snahou tohoto programu je předcházet recidivě trestné činnosti např. tak, že pracovníci pomáhají navázat ztracené kontakty s rodinou či osobami blízkými, případně při propouštění z věznice poskytuje pomoc těm, kteří nemají kam jít.

Centrum pro mládež

Zatím jediným zařízením tohoto charakteru je centrum pro mládež v Brně. Do provozu bylo uvedeno již v roce 2001. Jedná se o nízkoprahové centrum pro mládež ve věku od 14 do 22 let. Mladí lidé sem mohou přicházet každý všední den. Centrum je příjemným prostředím, které nabízí využití volného času prostřednictvím různých her, sportu a jiných kulturních, hudebních, a zábavných programů. Konají se zde různé přednášky a besedy na aktuální témata a poradenství. [10]

Projekty v jednotlivých městech:

○ Praha

- Ústředí Armády spásy
- Centrum sociálních služeb Bohuslava Bureše
- Komunitní centrum Praha 3
- Sbor a Komunitní centrum Praha 5
- Vězeňská péče

○ Karlovy Vary

- Centrum sociálních služeb Karlovy vary
- Komunitní centrum Karlovy vary
- Nízkoprahový klub pro mladé Karlovy vary

○ Brno

- Centrum sociálních služeb Josefa Korbela
- Sbor a Komunitní centrum Brno
- Centrum mládeže Jonáš
- Komunitní centrum Körnerova

○ Ostrava

- Oblastní ředitelství pro Severní Moravu
- Centrum sociálních služeb Ostrava
- Azylový dům pro ženy a matky s dětmi Ostrava
- Domov Přístav Ostrava

- Sbor a Komunitní centrum Ostrava - Poruba
- Komunitní centrum Ostrava - Přívoz
- Komunitní centrum Ostrava - Fifejdy
- Prevence bezdomovectví

○ **Přerov**

- Sbor a Komunitní centrum Přerov
- Azylový dům pro matky s dětmi

○ **Havířov**

- Azylový dům Havířov
- Noclehárna pro muže
- Dům pro matky s dětmi Havířov
- Sbor a Komunitní centrum Havířov
- Komunitní centrum Havířov – Šumbark
- Dům pod svahem - Služba následné péče

○ **Opava**

- Centrum sociálních služeb Samaritán
- Noclehárna pro ženy
- Azylový dům pro matky s dětmi
- Sbor Opava

○ **Šumperk**

- Centrum sociálních služeb Šumperk
- Sbor Armády spásy Šumperk

○ **Krnov**

- Centrum sociálních služeb Krnov
- Sbor a Komunitní centrum Krnov

4. Srovnání hospodaření dvou vybraných středisek v Armádě spásy Ostrava

Praktickou část své bakalářské práce jsem se rozhodla věnovat srovnání hospodaření dvou vybraných středisek AS v Ostravě. Výběr těchto středisek jsem neponechala náhodě, ale vybrala jsem Komunitní centrum Ostrava - Přívoz, ve kterém sama pracuji jako pracovník v sociálních službách a Sbor a Komunitní centrum (dále jen „KC“) Ostrava - Poruba, v němž se také podílím na tvorbě programů. Zaměřím se na srovnání příjmové a výdajové stránky rozpočtu obou středisek v letech 2008 – 2010.

Obě střediska mají společné vedoucí, jimiž jsou majorka Janneke Rozema a kapitánka Frieda Hanouwer z Nizozemí, které mají k dispozici překladatelku. Dále se na chodu středisek a sociální práci podílí koordinátorka a sociální pracovníce v jedné osobě.

KC Ostrava - Poruba se pak sestává ze dvou pracovníků v sociálních službách a KC Přívoz ze tří pracovníků v sociálních službách a jednoho pedagogického pracovníka.

Jak jsem se již zmínila ve 3. kapitole této práce, je nejen fungování, ale i financování do značné míry podmíněno vztahem Nizozemí a ČR („Území Nizozemí a České republiky“). Proto je AS v Nizozemí zainteresována do rozpočtu AS v ČR a každoročně sestavuje plánovaný rozpočet pro naše územní na nadnárodní úrovni. Plán a skutečnost se ovšem zpravidla liší a Ústředí v Nizozemí se následně finančně podílí na krytí případných ztrát.

4. 1. Komunitní Centrum Ostrava - Přívoz

KC Ostrava - Přívoz sídlí na ulici Božkova 65 v Ostravě -Přívoze, v obytné části města v centru romské komunity. Je registrováno a funguje jako Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (dále jen „NZDM“) již řadu let. Jeho činnost je věnována zejména dětem a mládeži ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Klienti mohou přicházet v provozních hodinách a účastnit se programů na jednotlivých klubech.

4. 1. 1. Příjmy KC Ostrava - Přívoz v letech 2008-2010

Velikost příjmů rozpočtu KC má rozhodující vliv na poskytované služby, jejich rozsah, ale zejména na jejich kvalitu. Rozdíl mezi plánovaným objemem příjmů a tím skutečným je dán místními podmínkami. Zpravidla tím, zda má dané středisko nárok na dotaci a splňuje podmínky pro její získání, jak na státní, tak i lokální úrovni. Jak vyplývá, z níže uvedené tabulky, je obtížné

odhadnout množství přijatých peněžních prostředků, kterými by bylo možné profinancovat provoz a činnost KC. Důsledkem jsou v lepším případě vyšší skutečné příjmy, než plánované, jak tomu bylo v letech 2008 a 2009. V roce 2010 byl skutečný příjem nepatrně nižší, než plánovaný.

Tab. 4. 1. Rozdíl mezi plánovanými a skutečnými příjmy v KC Ostrava - Přívoz v letech 2008-2010 v Kč

Rok	2008	2009	2010
Plán	795 000	1 135 000	1 564 164
Skutečnost	1 155 478	1 380 647	1 542 166
Rozdíl	360 478	245 647	21 988

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

Množství finančních zdrojů, které se podílí na financování střediska, není velké, zato se jedná o vysoké částky. Na financování KC Ostrava - Přívoz se svými granty ve všech třech letech nejvíce podílelo zejména Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) a Magistrát města Ostravy, nejnižší příjmy jsou pak tvořeny věcnými dary a sbírkami, které jsou, jak z následující tabulky vyplývá, nepravidelné a spíše nahodilé.

Plánované příjmy na KC Ostrava - Přívoz pro rok 2011 činí 1 751 000 Kč, což je více než ve všech předchozích letech. Ve srovnání s rokem 2008 je to téměř o 1 mil. Kč.

Tab. 4. 2. Celkové příjmy KC Ostrava - Přívoz v letech 2008-2010 v Kč

Příjmy v Kč	2008	2009	2010
Přijatý úrok z interní půjčky	4 388	5 206	8 120
Jiné ostatní výnosy	16 090		
Státní dotace (prostřednictvím kraje) od MPSV	685 000	500 000	500 000
Provozní dotace od Statutárního města Ostrava	450 000	430 000	400 000
Tržby z prodeje služeb- individuální projekt		442 279	441 703
Příspěvky od účastníků programů AS, charit. bazary, atd.		2 115	407
Dary od právnických osob- věcné		900	4 436
Sbírky ve sborech		147	
Náhrady od pojišťovny			24 237
Příspěvek z Úřadu práce			163 213
Celkem	1 155 478	1 380 647	1 542 166

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

Významnými přispěvateli byly MPSV, Statutární město Ostrava a IP Moravskoslezského kraje, který se od roku 2009 významně podílí na velikosti příjmů v KC. Novým příjmem do rozpočtu tohoto KC, se v roce 2010 stal příspěvek z Úřadu práce („dále jen ÚP“).

4. 1. 2. Výdaje KC Ostrava - Přívoz v letech 2008-2010

Velikost výdajů by mělo KC přizpůsobit předpokládaným příjmům tak, aby byl rozdíl co nejmenší a aby docházelo k co nejnižší ztrátě. Dosahování ztráty v případě neziskových organizací samozřejmě neznamená neschopnost vedení či managementu. Deficitní hospodaření je v neziskovém sektoru zcela běžné. Na nadnárodní úrovni byly stanoveny předpokládané výdaje, které byly ovšem nižší než skutečné dokonce ve všech třech srovnávaných letech. V roce 2009 byl rozdíl nejmenší.

Tab. 4. 3. Rozdíl mezi plánovanými a skutečnými výdaji v KC Ostrava – Přívoz v letech 2008-2010 v Kč

Rok	2008	2009	2010
Plán	1 333 809	1 428 910	1 616 210
Skutečnost	1 409 412	1 445 622	1 737 775
Rozdíl	75 603	16 712	121 565

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

Tak jako se různily plánované příjmy od skutečných, liší se i očekávané výdaje od těch reálně vynaložených. Bohužel došlo ve všech třech letech k několika tisícovému rozdílu, který byl dán špatným stanovením předpokládaných výdajů a ty byly nižší, než skutečné.

Plánované výdaje pro KC Ostrava - Přívoz na rok 2011 činí 1 804 225 Kč. Tato částka je nejvyšší v posledních několika letech, pravděpodobně také z toho důvodu, aby rozdíl mezi těmito výdaji a výdaji očekávanými byl minimální.

Potřeba zajištění KC a s ním i potřeba získávat dostatečné množství finančních prostředků roste. Vzhledem k velkému počtu položek výdajů uvedu pro přehlednost pouze 10 největších a zbývající (velikostně méně významné) shrnu do kolonky „ostatní výdaje“.

Tab. 4. 4. Celkové výdaje KC Ostrava - Přívoz v letech 2008-2010 v Kč

Výdaje v Kč	2008	2009	2010
Mzdy zaměstnanců	425 321	541 678	747 449
Zajištění důstojníků	126 885	121 578	151 034
Program pro mládež	110 730		
Sociální pojištění	110 583	116 277	186 862
Režie	75 106	89 130	122 169
Údržba budovy	54 236	31 594	36 827
Zaměstnanci – 55% hodnoty stravenek, režijní	50 750	51 050	34 097
Plyn	47 528	55 307	34 719
Zdravotní pojištění	38 280	48 752	67 271
Kancelářské potřeby	38 111		
Sociální pojištění-důstojníci		36 380	46 862
Materiál pro údržbu budovy		26 029	
Zaměstnanci – 45% stravenky, benefity			26 753
Ostatní výdaje	331 882	327 847	283 732
Celkem	1 409 412	1 445 622	1 737 775

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

Největší výdajovou položku tvoří mzdy zaměstnanců, které v čase rostou. Dále následují výdaje na zajištění důstojníků, sociální pojištění a režie (10% z osobních nákladů). K nejnižším výdajovým položkám patří zejména kancelářské vybavení a potřeby, výdaje na údržbu, cestovné, pohonné hmoty, internet, školení, kurzy a vzdělávání zaměstnanců, apod.

4. 1. 3. Výsledek hospodaření KC Ostrava - Přívoz v letech 2008-2010

Tab. 4. 5. Výsledek hospodaření v KC Ostrava - Přívoz v letech 2008-2010 v Kč

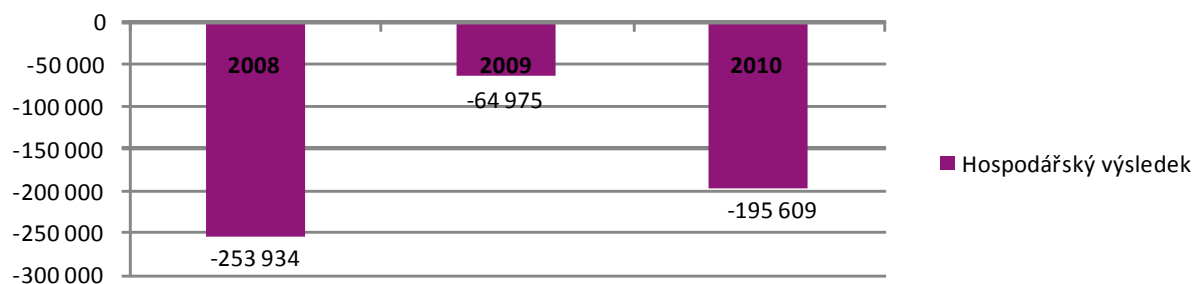
Rok	2008	2009	2010
Příjmy	1 155 478	1 380 647	1 542 166
Výdaje	1 409 412	1 445 622	1 737 775
Výsledek hospodaření	-253 934	-64 975	-195 609

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

Jak je z výše uvedené tabulky patrné, došlo v letech 2008-2010 ke ztrátě. V roce 2008 se deficitní hospodaření projevilo ve výši 253 934, v roce 2009 ve výši 64 975 a v posledním roce ve výši 195 609 Kč.

Vývoj hospodářského výsledku v KC Ostrava - Přívoz znázorňuje následující graf.

Graf č. 4. 1. Vývoj hospodářského výsledku v letech 2008-2010 v Kč

4. 2. Sbor a Komunitní Centrum Ostrava - Poruba

Sídlem Sboru a KC Ostrava - Poruba je ulice Marie Majerové 1 733/6 v Ostravě -Porubě. Služby tohoto komunitního centra jsou registrovány jako sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Mezi další poskytované služby lze zahrnout dotované obědy, kurzy angličtiny, sklad použitého ošacení, klub pro rodiče s předškolními dětmi, cvičení pro seniory, činnost křesťanského sboru a večery žen. V roce 2008 byla sociální služba ještě rozšířena o kreativní kroužek.

4. 2. 1. Příjmy Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010

Následující podkapitola je věnována příjmové stránce rozpočtu Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010. Nejprve se v ní budu věnovat rozdílu mezi plánovanými a skutečnými příjmy v již zmíněných třech letech, dále pak zhodnocení nejvýznamnějších a naopak nejmenších příjmů rozpočtu. Pro přehlednost jsou veškerá data shrnuta v tabulkách.

Tab. 4. 6. Celkové příjmy Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010 v Kč

Rok	2008	2009	2010
Plán	1 745 313	1 275 000	2 397 732
Skutečnost	1 982 239	2 290 515	2 361 106
Rozdíl	236 926	1 015 515	36 626

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

Rozdíl mezi očekávanými příjmy a těmi skutečnými zaznamenal velký nárůst zejména v roce 2009, kdy stejně jako v roce 2008 byly skutečné příjmy vyšší. Naproti tomu byly v roce 2010 skutečné příjmy nižší, ačkoli pouze nepatrně.

Plánované příjmy na KC Ostrava - Poruba pro rok 2011 jsou 2 147 000 Kč.

Tab. 4. 7. Celkové příjmy Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010 v Kč

Příjmy v Kč	2008	2009	2010
Prodej jídla v KC	258 284	237 892	217 212
Příjmy za prádelnu	1 270	800	950
Příjmy za oděvy a sběr	24 887	40 465	32 605
Přijatý úrok	4 225	2 231	1 530
Přijatý úrok z interní půjčky	5 403	4 610	6 724
Jiné ostatní výnosy	2 395	1 585	2 320
Náhrady od pojišťovny	50 102		
Použití majetku AS soukromě a mezistřediskově	5 934	8 742	90 326
Nájem – externí uživatelé	103 940	191 709	104 346
Dary od právnických osob-věcné	209 551	494 012	498 038
Dary od právnických osob-finanční		850	
Dary od fyzických osob	8 000		1 000
Sbírky ve sborech	38 518	20 027	29 536
Desátky	58 730	54 516	47 700
Státní dotace (prostřednictvím kraje) od MPSV	1 161 000	1 160 000	1 160 000
Provozní dotace od Statutárního města Ostrava	500 000		
Příspěvky od účastníků programů AS, charit. bazary atd.		3 007	44 506
Veřejná sbírka, vánoční kotlíky		70 069	15 403
Příspěvek z ÚP			108 910
Celkem	1 982 239	2 290 515	2 361 106

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

Celkové příjmy Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010 jsou tvořeny především státními a městskými dotacemi a výtěžkem z prodeje jídla v centru. K nejmenším položkám patří finanční dary od PO, příjmy za prádelnu a jiné ostatní výnosy.

4. 2. 2. Výdaje Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010

Velikost celkových výdajů KC Ostrava - Poruba je zaznačena v tabulce 4. 8., kde je také zobrazen rozdíl mezi výdaji plánovanými a skutečnými. V roce 2008 činil tento rozdíl 686 994 Kč a byl dán nižšími skutečnými výdaji. Naopak tomu bylo v letech 2009 a 2010, kdy byly naopak skutečné výdaje mnohem vyšší, a to více než o 1 mil. Kč, než výdaje očekávané.

Tab. 4. 8. Rozdíl mezi plánovanými a skutečnými výdaji ve Sboru a KC Ostrava – Poruba v letech 2008-2010 v Kč

Rok	2008	2009	2010
Plán	3 660 075	3 756 411	3 296 540
Skutečnost	2 973 081	3 243 169	4 024 162
Rozdíl	686 994	513 242	-727 622

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

Plánované výdaje se pro sbor a KC Ostrava - Poruba v roce 2011 očekávají ve výši 4 069 112 Kč, což je ve srovnání s předchozími lety hodnota nejvyšší.

Vzhledem k velkému počtu položek výdajů uvedu (stejně jako v případě KC Ostrava - Přívoz) pouze 10 největších z nich. Tyto položky tvoří objemově největší uskutečněné výdaje ve Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010. Zbývající výdaje shrnu do kolonky „ostatní výdaje“

Tab. 4. 9. Celkové výdaje Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010

Výdaje v Kč	2008	2009	2010
Mzdy zaměstnanců	351 769	376 364	493 917
Teplo, užitková voda	0	310 871	359 581
Potraviny, jídlo pro KC	261 701	227 105	216 568
Zajištění důstojníků	209 031	200 629	263 659
Oděvy, obuv, atd. (darované)	187 846	491 626	493 538
Údržba budovy	127 990		210 593
Údržba zahrady		288 736	
Elektřina	101 878	84 300	
Vozidla-odpisy	91 691	91 691	
Sociální pojištění	91 461	68 761	124 552
Režie	85 369	78 506	128 881
Ostatní služby (parkovné atd.)			414 924
Důstojníci AS-důchodové zajištění			241 929
Ostatní výdaje	1 180 220	1 024 580	1 076 020
Celkem	2 973 081	3 243 169	4 024 162

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

V absolutních ukazatelích, tzn. celkového objemu vynaložených peněz na činnost tohoto střediska je v jejich vývoji patrný každoroční nárůst. Největší výdaje jsou bez pochyby mzdové náklady, se kterými souvisí i sociální pojištění zaměstnanců. Další významnou položkou jsou energie a to zejména za teplo, užitkovou vodu a elektřinu. Vzhledem k tomu, že KC poskytuje

obědy pro seniory a strážníky z blízkého okolí, vystupují zde také výdaje na potraviny a jídlo a na nákup oděvů a obuvi, které jsou určeny k darování. Režie jsou tvořeny 10% z osobních nákladů.

K nejnižším výdajovým položkám patří například kancelářské vybavení a potřeby, inventář, lékařské prohlídky zaměstnanců, pracovní oděvy a ochranné pomůcky atd.

4. 2. 3. Výsledek hospodaření KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010

Tab. 4. 10. Výsledek hospodaření ve Sboru a KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010 v Kč

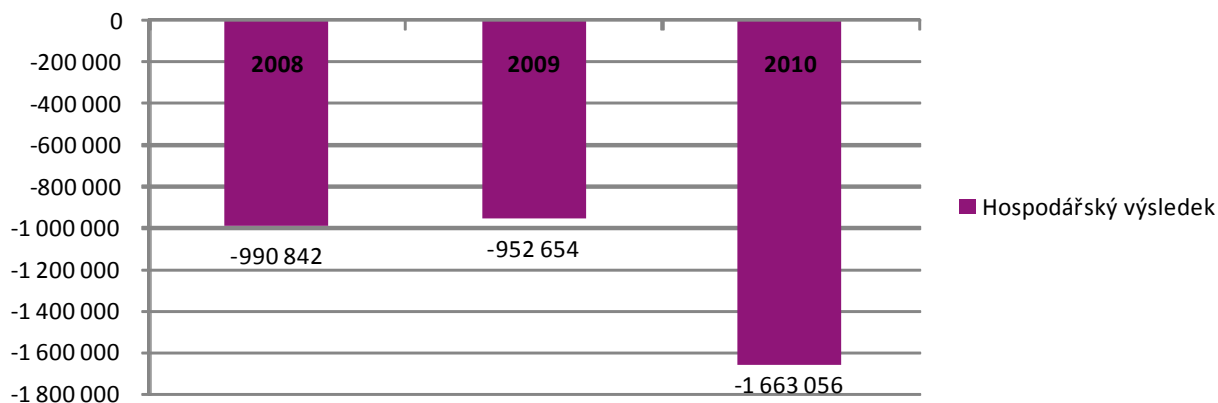
Rok	2008	2009	2010
Příjmy	1 982 239	2 290 515	2 361 106
Výdaje	2 973 081	3 243 169	4 024 162
Výsledek hospodaření	-990 842	-952 654	-1 663 056

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

Stejně tak jako bylo deficitní hospodaření KC Ostrava Přívoz, je i výsledek hospodaření KC Ostrava - Poruba v letech 2008-2010 záporný, což je dáno vyššími vynaloženými výdaji, na činnost tohoto zařízení než, získanými příjmy.

Vývoj hospodářského výsledku v letech 2008-2010 znázorňuje následující graf.

Graf č. 4. 2. Vývoj hospodářského výsledku v letech 2008-2010 v Kč.

4. 3. Komparace rozpočtů KC Ostrava - Přívoz a Sboru a KC Ostrava - Poruba

v letech 2008-2010

Nyní se zaměřím podstatu na mé práce, která spočívá ve srovnání hospodaření dvou vybraných středisek Armády spásy Ostrava. Za použití metody srovnávání příjmů a výdajů, se pokusím objasnit důvody vyšší příjmové i výdajové stránky rozpočtu Sboru a KC Ostrava - Poruba. Nejdůležitější bývají zpravidla největší položky rozpočtů, jak příjmové, tak výdajové strany a proto budu svou pozornost ubírat směrem ke třem největším z nich.

4. 3. 1. Srovnání příjmové stránky rozpočtu obou KC

V následující tabulce můžete vidět 3 objemově nejvýznamnější příjmy rozpočtu KC Ostrava - Přívoz a Sboru a KC Ostrava - Poruba ve všech srovnávaných letech. Struktura příjmů rozpočtů obou středisek je malá, ale zato stabilní. Vzhledem k této skutečnosti jsem vybrala největší příjmy, na kterých jsou KC závislá a s jejichž absencí by mohly být jen stěží poskytovány služby v takovém rozsahu a kvalitě v jakém jsou nyní poskytovány.

Tab. 4. 11. Nejvýznamnější příjmy (3) rozpočtů obou středisek v letech 2008-2010 v Kč

KC Ostrava - Přívoz	2008	2009	2010	Sbor a KC Ostrava - Poruba	2008	2009	2010
Státní dotace (prostřednictvím kraje) od MPSV	685 000	500 000	500 000	Státní dotace (prostřednictvím kraje) od MPSV	1 161 000	1 160 000	1 160 000
Provozní dotace od Statutárního města Ostrava	450 000	430 000	400 000	Provozní dotace od Statutárního města Ostrava	500 000		
Tržby z prodeje služeb- individuální projekt (IP)		442 279	441 703	Prodej jídla v KC	258 284	237 892	217 212
Jiné ostatní výnosy	16 090			Dary od právnických osob- věcné		494 012	498 038
Ostatní příjmy	4 388	8 368	200 463	Ostatní příjmy	62 955	398 611	485 856
Celkem	1 155 478	1 380 647	1 542 166	Celkem	1 982 239	2 290 515	2 361 106

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

Stabilní příjmy jsou pro KC Ostrava - Přívoz tvořeny státními a městskými dotacemi, které mají tendenci v čase klesat. Největším příjmem do rozpočtu jsou státní dotace. KC Ostrava - Přívoz každoročně získalo provozní dotace od města Ostravy, které byly v roce 2008 ve výši 685 000 a v ostatních dvou letech 500 000. Významným příjmem se od roku 2009 stal příjem z Individuálního projektu (dále jen „IP“). IP spočívá v pravidelném vykazování činnosti s mladými lidmi, jež jsou uživateli služeb tohoto KC a vytváření „Individuálních plánů“. Ty spočívají v intervencích sociální práce s klienty, v délce min. 30 minut. Jedná se o vnější zásahy pracovníků, nejčastěji ve formě rozhovorů, do procesu změny životního stylu uživatele.

Sbor a KC Ostrava - Poruba bylo z velké části financováno ze státního rozpočtu a to dokonce částkou 1 161 000 v roce 2008 a 1 160 000 v letech následujících. Tyto dotace jsou pro KC Ostrava - Poruba vůbec největším příjmem do rozpočtu. Jedná se o účelové dotace od MPSV. Dá se tedy říci, že je středisko na příjmech tohoto poskytovatele závislé. Oproti srovnávanému KC se ovšem Sbor a KC Ostrava - Poruba, potýkal s nedostatkem finanční podpory formou dotací ze strany města Ostravy. Středisko obdrželo dotaci pouze v roce 2008 ve výši 500 000. Zpravidla bývají z těchto účelových dotací státu a města hrazeny provozní náklady, mzdy zaměstnanců, ale i energie. Co se týče příjmů z vlastní činnosti, ty jsou získávány z prodeje jídla v KC. Významnými příjmy se od roku 2009, pro Sbor a KC Ostrava - Poruba, staly věcné dary od PO.

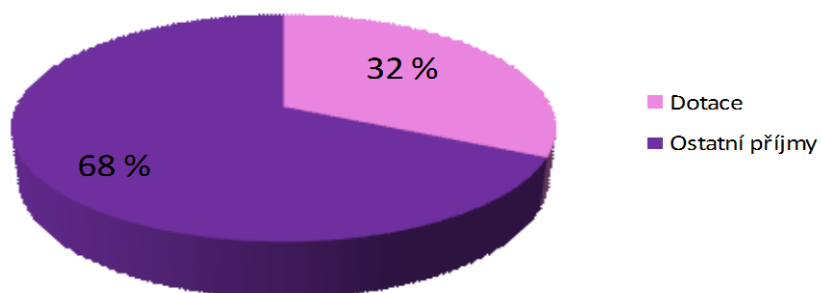
Z tabulky je patrné, že ačkoli není Sbor a KC Ostrava - Poruba financováno městem, má k dispozici více finančních prostředků, než KC Ostrava - Přívoz, u kterého se město na financování podílí.

Tab. 4. 12. Podíl dotací z rozpočtu města Ostravy k celkovým zdrojům v letech 2008-2010 v Kč

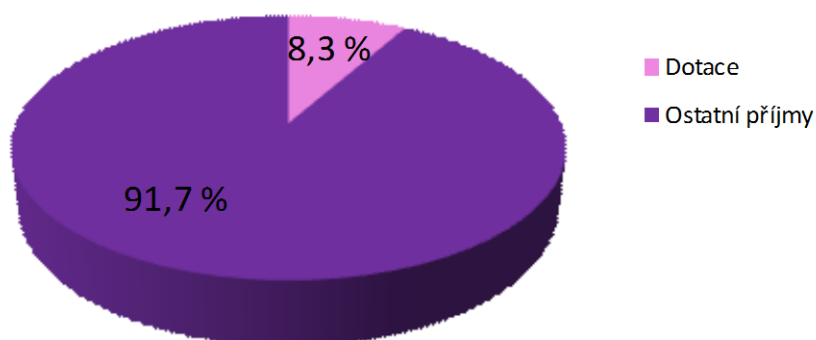
KC Ostrava - Přívoz	2008	2009	2010	Sbor a KC Ostrava - Poruba	2008	2009	2010
Celkem	1 155 478	1 380 647	1 542 166	Celkem	1 982 239	2 290 515	2 361 106
Provozní dotace od Statutárního města Ostrava	450 000	430 000	400 000	Provozní dotace od Statutárního města Ostrava	500 000	0	0
Ukazatel v %	39	31	26	Ukazatel v %	25	0	0

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

Obr. 4. 3. Grafické znázornění podílu dotací od města Ostravy (v průměru) na celkových příjmech v letech 2008- 2010 v KC Ostrava - Přívoz.

Obr. 4. 4. Grafické znázornění podílu dotací od města Ostravy (v průměru) na celkových příjmech v letech 2008- 2010 ve Sboru a KC Ostrava - Poruba.

4. 3. 2. Srovnání výdajové stránky rozpočtu obou KC

Abych mohla provést komparaci obou středisek, zahrnula jsem do tabulky 4. 12. tři objemově nejvýznamnější výdaje rozpočtu KC Ostrava - Přívoz a Sboru a KC Ostrava - Poruba ve všech srovnávaných letech. Struktura výdajů rozpočtů je velice početná a největší položky výdajů se v obou střediscích různí.

Tab. 4. 13. Nejvýznamnější výdaje (3) rozpočtů obou středisek v letech 2008-2010 v Kč

KC Ostrava - Přívoz	2008	2009	2010	Sbor a KC Ostrava - Poruba	2008	2009	2010
Mzdy zaměstnanců	425 321	541 678	747 449	Mzdy zaměstnanců	351 769	376 364	493 917
Zajištění důstojníků	126 885	121 578	151 034	Teplo, užitková voda	284 125	310 871	359 581
Program pro mládež	110 730			Potraviny, jídlo pro KC	261701		
Sociální pojištění		116 277	186 862	Oděvy, obuv, atd. (darované)		491 626	493 538

Zdroj: interní doklady AS, vlastní zpracování

V KC Ostrava - Přívoz jsou na mzdy zaměstnanců každoročně vynakládány největší výdaje, protože je personální zajištění středisek nezbytnou součástí jejich fungování. Se mzdovými náklady úzce souvisí i sociální pojištění zaměstnanců, které se v roce 2009 a 2010 také zařadilo mezi největší výdaje rozpočtu. Dalšími vynaloženými peněžními prostředky byly výdaje na zajištění důstojníků, v nichž jsou zahrnuty různé bonusy a výhody za jejich činnost. A protože se jedná o středisko, jež věnuje svou pozornost dětem a mládeži, vstupují do významných výdajů právě výdaje určené na tvorbu programů pro mládež.

Ve Sboru a KC Ostrava - Poruba se k největším výdajům řadí zejména výdaje vynaložené na pořízení oděvů a obuvi, které jsou následně darovány potřebným, dále pak výdaje na mzdy zaměstnanců a energie v podobě tepla a užitkové vody, jež se ve velkých prostorách tohoto střediska zařadily k nejvyšším výdajovým položkám. Významné jsou také výdaje na jídlo a na potraviny pro KC.

Jak je z celé předchozí kapitoly včetně přiložených tabulek patrné, obě střediska se různí co do počtu zaměstnanců, uživatelů služeb, objemem příjmů a výdajů, ale zejména jejich strukturou.

5. Závěr

Tato bakalářská práce je zaměřena na hospodaření občanských sdružení. Skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části jsem nejprve věnovala pozornost neziskovým organizacím obecně. Praktická část je pak určena konkrétnímu občanskému sdružení Armádě spásy. Práce je rozčleněna do 5 kapitol včetně úvodu a závěru.

V druhé kapitole, nazvané vznik a ekonomika občanských sdružení, jsem se zabývala obecnými teoretickými východisky fungování neziskových organizací. Nejprve jsem vymezila prostor působení neziskových organizací v rámci národního hospodářství, charakterizovala neziskové organizace, veřejný sektor a veřejné statky. A protože je tato kapitola věnována zejména občanským sdružením nechybí uvedení svobod sdružování, na základě nichž občanská sdružení vznikala a vznikají. Pro utvoření komplexní představy jsem uvedla typologii neziskových organizací se zaměřením se neziskové soukromoprávní organizace vzájemně prospěšné, do nichž řadíme právě občanská sdružení. V neposlední řadě jsem se zaměřila na fundraising, který je klíčovým prvkem pro úspěšné financování činnosti neziskových organizací.

Ve třetí kapitole jsem se přesunula od neziskových organizací z roviny teoretické na konkrétní, mnou vybranou, neziskovou organizaci Armádu spásy. Nejprve jsem stručně charakterizovala odvětví sociální služby, v němž tato organizace působí, dále jsem se zaměřila na organizaci samotnou, její historii, vznik v České republice. Uvádím také popis a charakteristiku činností a služeb, které jsou na jednotlivých střediscích poskytovány.

Čtvrtou část bakalářské práce věnuji srovnání hospodaření dvou vybraných středisek Armády Spásy v letech 2008-2010. V této praktické části byla uvedena základní charakteristika obou vybraných středisek Armády spásy v Ostravě, tedy Komunitního centra Ostrava – Přívoz a Sboru a komunitního centra Ostrava – Poruba. Dále byla provedena analýza jejich celkových výsledků hospodaření, které předcházely popis a rozbor příjmů a výdajů rozpočtů ve sledovaném období.

Pro zajímavost jsem uvedla rozdíl mezi plánovanými a skutečnými příjmy i výdaji v obou střediscích. Výsledek hospodaření Komunitního centra Ostrava – Přívoz byl v letech 2008-2010 záporný. Stejně tak jako bylo deficitní hospodaření Komunitního centra Ostrava – Poruba ve stejném období. To je dáno vyššími vynaloženými výdaji, než získanými příjmy, ačkoli příjmy i

výdaje obou středisek mají rostoucí tendenci.

Vzhledem ke své hypotéze jsem se v závěru své bakalářské práce zajímala o podíl dotací z rozpočtu města Ostravy k celkovým zdrojům v letech 2008-2010 v obou střediscích. V posledních dvou srovnávaných letech se Statutární město Ostrava nepodílelo na financování Sboru a Komunitního centra Ostrava – Poruba. Zatímco v roce 2009 činily příjmy z rozpočtu města do rozpočtu Komunitního centra Ostrava Přívoz 31% a v roce 2010 26%. Přes výše uvedená fakta měl Sbor a Komunitní centrum Ostrava – Poruba vyšší příjmovou složku než Komunitní centrum Ostrava – Přívoz.

Mnou zvolený způsob analýzy hospodaření prostřednictvím procentuálního srovnání dotací od města na ostatních zdrojích potvrdil **hypotézu**: „Dá se tvrdit, že Sbor a KC Ostrava – Poruba má více finančních prostředků, přestože už není financováno městem.“, což můžeme vidět v tabulce č. 4. 12. Nazvané podíl dotací z rozpočtu města Ostravy k celkovým zdrojům v letech 2008-2010.

Seznam použité literatury

- [1] STRECKOVÁ, Y., MALÝ, .I a kol.: Veřejná ekonomie pro školu i praxi, Computer press, Praha 1998
- [2] REKTOŘÍK, J. a kol. Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení. 3. vyd. Praha: Ekopress, s. r. o., 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
- [3] REKTOŘÍK, J. Ekonomika a řízení neziskových organizací. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 128 s. ISBN 80-210-1810-0.
- [4] PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J.; JETMAR, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [5] Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [6] Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
- [7] Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.
- [8] Armáda spásy: Misijní prohlášení [online]. 2006 [2011-02-26]. Dostupné z WWW: <http://www.armadaspasy.cz/index.php>
- [9] Armáda spásy: Etický kodex zaměstnance Armády spásy [online]. 2007 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.armadaspasy.cz/soubory/ekodex.pdf>>.
- [10] Armáda spásy: Co děláme [online]. 2006 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <http://www.armadaspasy.cz/staticke.php?wh=co_delame>.
- [11] Interní doklady Armády Spásy

Seznam použitých zkratek

aj. – a jiné

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

AS – Armáda spásy

cca – přibližně

č. – číslo

ČR – Česká republika

FO – Fyzické osoby

IP – Individuální projekt

KC – Komunitní centrum

Kč – Koruna česká

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MV – Ministerstvo vnitra

např. – například

NNO – nestátní nezisková organizace

NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

obr. – obrázek

PO – Právnícké osoby

tab. – tabulka

tis. – tisíc

tzn. – to znamená

tzv. – tak zvaný

ÚP – Úřad práce

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....

Seznam příloh

Příloha č. 1 – část stanov Armády spásy

Příloha č. 2 – organizační struktura Armády spásy

**Příloha č. 1 – Vybrané části Stanov Armády spásy v ČR
(Preamble, Základní ustanovení, Zásady hospodaření Armády spásy)**

**STANOVY
ARMÁDY SPÁSY V ČR**

**Preamble
Misijní prohlášení**

„Armáda Spásy, jako mezinárodní hnutí je součástí všeobecné křesťanské církve. Její poselství je založeno na Bibli. Její služba je motivována láskou k Bohu. Jejím posláním je kázat evangelium, dobrou zprávu o Ježíši Kristu, a v jeho jménu naplňovat lidské potřeby bez jakékoli diskriminace.“

Posláním a cílem Armády spásy je zejména zajišťovat, organizovat a provádět křesťansky zaměřenou pastorační a sociální péči a službu starým, osamělým, ohroženým, nemocným, zdravotně postiženým a jinak potřebným a sociálně vyloučeným.

**Hlava první
Základní ustanovení**

1. Armáda spásy v ČR (dále jen „Armáda spásy“) je dobrovolné, neziskové a nevládní, nepolitické občanské sdružení, sdružující své členy a členky bez rozdílu národností, přesvědčení, rasy nebo jiných rozdílů.
2. Základním symbolem Armády spásy je červený štít s bílým popisem.
3. Armáda spásy je členem The Salvation Army (Armáda spásy) založené v roce 1865 v Londýně panem Williamem Boothem. Z pohledu mezinárodní struktury této organizace je Armáda spásy součástí Území Nizozemí, kterému je podřízena.
4. Sídlem Armády spásy je Praha 5, Petržilkova 2565/23 PSČ 158 00

**Hlava osmá
Zásady hospodaření Armády spásy**

Armáda spásy hospodaří se svým majetkem, jehož zdrojem jsou zejména:

- a) příspěvky členů
- b) příspěvky z poskytovaných služeb
- c) dary a jiná plnění fyzických a právnických osob
- d) výtěžky z akcí pořádaných Armádou spásy
- e) příjmy z vlastní činnosti při naplňování poslání Armády spásy
- f) příjmy z hospodářské činnosti
- g) dotace z veřejných rozpočtů
- h) příspěvky sponzorů
- i) jiné zdroje

Armáda spásy hospodaří na základě rozpočtu.

Armáda spásy se svým majetkem nakládá v souladu s platnými zákony, vyhláškami a vlastními směrnici.

Hospodaření Armády spásy podléhá auditu.

Příloha č. 2 – Organizační struktura Armády spásy v ČR

